

BABAM MUHAN BALI

Av. Ece BALI*

Babalar ve kızları; dünyanın belki en eski, belki en güzel, belki de en kutsal sevgi bağı bu ikilinin arasındadır gibi gelir bana.

Babanız ile ilgili ilk hatırladığınız resim hangisidir? Herkesin hatırlayabildiği hayal meyal ilk resim farklıdır mutlaka. Benim aklımda kalan ilk hatıradadır ise, beni uyutmak için yanıma uzanan, önleri hafifçe dökülmüş simsiyah saçları ve bıyıkları olan, ben uyumayıp o uyduğunda ise uzun kıvrık kirpiklerini gördüğüm ve çok güzel kokan bir *baba* resmidir, benim *Muhan Baba'm*.

Hiç *tombik* olamayışına rağmen bebek *Ece'sini* babam “*tosko tosko bir bebek, şişko şişko bir bebek*” tekerlemesiyle severmiş. Konuşmaya başladığımda bana ilk öğrettiği ise zamir çekimleri olmuş, çok silik bir şekilde de olsa sanki hatırlarım; “*ben, sen, o, biz, siz, onlar*” şeklindeki bana tekrarlattıklarını...

Hayatımız hep gurbette yani *Erzurum'da* geçtiği için yaz aylarında annemle birlikte aile büyüklerimizin yaşadığı *İstanbul'a* geldik ve baba-kız uzun, zorunlu ayrılıklar yaşadık, hiç sevmezdim bu ayrılığı. *İstanbul'da* aile içinde, kendimi hep farklı ve yalnız hissederdim. Temmuz ayında olan doğum gününe eğer babam gelebilmiş ise, bu bana hediyelerin en büyüğü, sürprizlerin en güzeli olurdu. O geldikten sonra kendimi tam ve güvende hissederdim.1971 yılında, babam *İlhan Başgöz Hoca* ile doçentlik çalışmalarını yapmak üzere ABD'ye gittiğinde bu hayatımın ilk büyük travması olmuş olmalı ki küçük yaşta üzüntüden kolit olmuşum. O yıllarda 3 kişinin devletin gönderdiği maaş ile ABD'de yaşamasının bütün zorluklarına rağmen, babam 6-7 ay sonra bizi Amerika'ya çağırmayı başarmıştı ve böylece hayatımızda çok sıkıntılı bir dönemi sona ermişti. Orada annem dikiş dikerek evi geçindirmeye çalışırken, babam ve ben iki küçük çocukmuşuz gibi, *Türkiye'de* bulunmayan tatlı ne görürsek alır ve beğenmezsek yemeyerek atma hovardalığı yapardık. Ancak 35-36 yaşında bir doktor asistan olan babamın da üniversitedeki çalışmalarından arta kalan zamanlarda part-time işlerde çalışmak zorunda kalması da aklımda yer etmiştir. Her türlü zorluğa rağmen hayatımızın en güzel bölümlerinden biri Amerika'da geçirdiğimiz günlerdir ve o yıllarda bizi de götürdüğü için babama hep minnettar olmuşumdur.

Babam, kurallara uyma yanlısı olarak yaşamış ve öyle olmayı da öğütlemiştir. Ancak bu “*uyuma*” sadece medeniyetin gereği bir uyumdur. Bunun dışında babam hayatını hep muhalif olarak yaşamış, gücü kötüye kullanan iktidar ve güç odakları veya menfaat birlikleri ile hep mücadele içinde olmuştur. Aklına ve vicdanına uymayan hiçbir şeye “*eyvallah*” demeden, sonraları zararını göreceğini bilse bile doğru olduğuna inandığını hep ve mutlaka söylemeyi tercih etmiş bir insandır. Bu yüzden özellikle profesörlük

---

* Prof. Dr. Muhan Bali'nin kızı

unvanını alana dek çok haksız yere maddi ve manevi anlamda canı yanmıştır. Ama onun deyimi ile kendisi doğru bir insan olduğu için “*Yüce Mevlâ*” bu sınavlardan sonra onu hep arzu ve hak ettiği yere ulaştırmıştır.

Üniversitelerde hizmet ettiği uzun yıllar boyunca *Türkiye'nin* içinden geçtiği 70'li, 80'li ve hatta 90'lı yılların çalkantı ve değişimlerinin getirdiği bütün sıkıntıları yoğun bir biçimde yaşamasına rağmen babam, “*hocalık*” vasfından hiç ödün vermemiş ve bu sıfattan hep mutlu olmuştur. Bu konuda hissettiği mutluluğunu ise her zaman öğrencisine yansıtmış bir öğretim üyesidir. Öğrencileri onun için hep birinci planda gelmiş ve ilişkilerinde adeta baba-hoca olmuştur. Hastalığında ve vefatında Türkiye'nin dört bir yanından arayan-soran, ziyaretine gelen öğrencileri hocalarına olan vefalarını en güzel şekilde hissettirmişlerdir. Özellikle samimi ve içten duyguları ile Trabzon'dan *Prof. Dr. Ali Çelik*, *Malatya'dan Yrd. Doç. Dr. Filiz Kırbaş* ve *Erzurum'dan Yrd. Doç. Dr. Lütfi Sezen* çok sık kendisini arayarak, hastalığının en zor zamanlarında bile onu mutlu etmişlerdir.

Benzerlerini o yıllarda orada olan herkesin yaşadığı zorluklarla geçen gurbet (Erzurum) yılları babam için çok uzun tam 42 yıl sürmüş ve gencecik bir delikanlı olarak ayrıldığı İstanbul'a yaşlı bir insan olarak dönmüştür. Ama hiçbir zaman *Erzurum'dan Erzurumludan* şikâyet ettiği duyulmamış tam tersine hep sevgi ve minnetle anmıştır yaşanan o uzun yılları. *Erzurum* doğunun her anlam en çetin şartlarını barındıran şehirlerinden biridir belki de birincisidir. Ancak aynı zamanda *Erzurum* doğuda bir kaledir. Bu kale ülke tarihinde önemli dönemeçlerin ilk yaşandığı yerlerdendir. Doğunun gelişmesinde çok önemli bir yer tutan bu kalede babam hep yalnız bir savaşçıydı. Doğru bildiğinden asla şaşmadı, hiçbir siyasi gücün hele iktidardaysa asla yandaşı olmadı. Bunun bedelini de fazlasıyla ödedi.

Kıbrıs üniversitelerinde mevzuat gereği üç yıl çalışan babam, burada da kendi duruşunu hiç değiştirmede. Öğrencileri yine birinci planda yer aldı, bilgi ve birikimini talep eden herkese hiç sakınmadan aktardı. *Kıbrıs'ta* kadim dostu değerli Türkolog amcam *Ekrem Ural* ile geçirdiği zamanlar ise en keyifle geçirdiği zamanlar oldu. Onun deyimi ile Adalı ve Anadolu'lu birbirinin ayrılmaz bir parçasıydı ve tüm fikir ayrılıkları bir bu ortak paydada eriyip gidecekti.

Yaş haddinden emekli olduktan sonra bu kez iş yaşamına, sevgili dostu ve öğrencisi *Prof. Dr. İskender Pala'nın* daveti ile aydın düşünceli ve yüksek çalışma kapasiteli çalışma arkadaşlarının bulunduğu İstanbul Kültür Üniversitesi'nde göreve başladı. Yaşamının belki de en huzurlu ve verimli olabilecek çalışma döneminde bu kez çok ama çok zalim bir düşmanla “*akciğer kanseri*” ile tanıştı. Hayatı boyunca tek sigara içmemiş, bedenine onun deyimi ile “*emanete*” hep mümkün olduğu kadar iyi bakmış, özen göstermiş bir insan için inanılması güç bir hastalıktı. Çok uzun yıllar en kötü kömürlerin havasına karıştığı ve solumaktan başka çarenin olmadığı *Erzurum* havasının bir sonucu muydu? Yoksa İngilizlerin açıp kapatmadan gittikleri Kıbrıs'taki *Lefke-Gemikonağı* madenlerinin mi? Hiç bilemedik ve bilemeyeceğiz.. Ama sonuçta babam bu dehşet verici hastalığı yakalandı. Üç yıl ve üç ay boyunca “*Eyüp Sultan*” sabrı ile hastalık ile mücadele etti. Asla şikâyet etmedi, asla niye ben demedi (belki içinden sitem etti ama

bize hiç yansıtmadı). Çağdaş-modern tıbbın bütün önerilen tedavi usullerini kabul etti ve en az hastalık kadar zor ve acımasız tüm tedavilere katlandı. Hem de hiç serzenişte bulunmadan. O zorlu, acılı dönemi annem-dayım-ben ve bütün ailemiz elimizden geldiği kadar onun için yumuşatmaya, onu mümkün olduğu kadar rahat ettirmeye çalışarak geçirdik. Ancak mücadeleyi bu kez kaybettik. Bu kez düşman çok güçlü ve zalimdi, ne babamın sabrı ve tevekkül içinde sürdürdüğü mücadelesi ne de bizim bazı noktalarda kendimizi aşan çabamız onu yenmeye yetmedi.

Gerçek bir İstanbul beyefendisi, vatanını ve halkını gösteriştten uzak samimiyetle seven bir Cumhuriyet çocuğu, işini özellikle öğrencilerini kutsal gören bir hoca, hanımını hep seven ve onu hayatının en önemli parçası sayan bir eş, veren hep veren hayat öğreticisi olan “iyi” kavramının çok ötesinde bir baba... Bana göre babaların en iyisi. Kızına son ders olarak belki de çok gönüllü de olmadan ölümün nasıl bir şey olduğunu, nasıl vakarla ve tevekkülle karşılanabileceğini öğreterek gitti.

Şimdi bize hayatında önemli yer tutan insanların kendisine yazmış oldukları mektupları bir kitap halinde toparlayarak yayınlamak kaldı. Babacığım sağ ve sağlıklı kalırsak vasiyetin kabul ettiğimiz bu işi mutlaka gereği gibi yapmaya çalışacağım, sana söz. Rahmet içinde rahat uyu.